

Lles Ein Hafonydd: Atebion sy'n Seiliedig ar Natur yn Nalgylch Glannau Dyfrdwy

Sefydliad arweiniol:

Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru

E-bost: helen.carter-emsell@northwaleswildlifetrust.org.uk

Dyfarniad Grant: £700,000

Lleoliad: Dalgylch afon Dyfrdwy yng Ngogledd Cymru

Mae Prosiect Lles Ein Hafonydd, sy'n rhan o strategaeth Tirwedd Fyw Ymddiriedolaethau Natur Gogledd Cymru, yn dangos sut mae YNGC yn mynd ati i symud pobl sy'n cydweithio er lles bywyd gwyllt. Roedd y prosiect yn canolbwyntio ar iechyd a lles Gwarcheidwaid Afonydd Gwirfoddol ac yn mynd i'r afael ar yr un pryd â rhywogaethau estron goresgynnol (INNS) er mwyn rheoli Dalgylch afon Dyfrdwy mewn ffordd gynaliadwy.

Mae'r prosiect yn canolbwyntio ar reoli, gwaredu ac atal INNS rhag lledaenu yn y dalgylch mawr hwn. Mae dalgylch afon Dyfrdwy yn 110km o hyd ac mae'n cynnwys Afonydd Dyfrdwy, Alyn, Alwen, Clywedog, Ceiriog, Wych a Tryweryn a Llyn Tegid, Llyn Brenig, Llyn Celyn a Chronfa Ddŵr Alwen. Mae cryn dipyn o ardaloedd dynodedig yn y dalgylch, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol, safle RAMSAR, tair Gwarchodfa Natur Genedlaethol, tair Ardal Cadwraeth

Arbennig a thair ar ddeg ar hugain o Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig. Mae'r ardal hefyd yn enwog am ei thirnodau, yn ogystal â'i manau pysgota a chanŵio ardderchog, ac mae pob un ohonynt yn denu ymwelwyr o bedwar ban byd.

Cydnabuwyd mai INNS yw un o'r prif fygythiadau i fioamrywiaeth. Maent yn gallu:

- Cystadlu â rhywogaethau brodorol am ofod, golau, dŵr a bwyd
- Gwneud ein hamgylcheddau'n fwy agored i ragor o rywogaethau goresgynnol
- Lleihau ein gallu i ddefnyddio a mwynhau cyrff dŵr ar gyfer chwaraeon a hamdden
- Cael effaith negyddol ar dwristiaeth a'r economi leol
- Arafu llif afonydd a chynyddu'r perygl o lifogydd a difrod i seilwaith.

Bu'r prosiect yn cydweithio â sawl grŵp gweithredu ac mae wedi datblygu Rhwydwaith Gwarcheidwaid Afonydd; grŵp o wirfoddolwyr ymroddedig sy'n cyfarfod yn rheolaidd i ymgymryd ag amrywiaeth eang o weithgareddau, gan gynnwys gwaith arolygu hanfodol ar hyd afon Dyfrdwy a'i hisafonydd. Maent yn casglu data fel y bo modd ymyrryd yn strategol yn y ffordd fwyaf effeithiol. Mae INNS yn cael eu gwaredu ar raddfa fawr gan y prosiect, ac mae'n clirio ardaloedd mawr o rywogaethau goresgynol fel Jac y Neidiwr a Clymog Japan.

© YNGC

Mae cyllid y prosiect yn rhoi cyfle i wirfoddolwyr fanteisio ar hyfforddiant achrededig a heb ei achredu. Mae'r prosiect yn cynnal sesiynau gwirfoddoli rheolaidd mewn sgiliau traddodiadol fel bondocio, pladuro, defnyddio offer, ac iechyd a diogelwch, ochr yn ochr â meithrin sgiliau arolygu, monitro a chasglu data, er mwyn gwella rhagolygon gyrfa a helpu i feithrin gallu a sgiliau yn y gymuned.

Ochr yn ochr â'r gwaith hwn sy'n cael ei wneud ar raddfa fawr i reoli INNS, mae cyfleoedd i aelodau'r cymunedau lleol, drwy'r rhwydwaith gwirfoddolwyr, gymryd rhan mewn sesiynau ymwybyddiaeth ofalgar, sgiliau byw'n wyllt a gweithgareddau awyr agored er mwyn hyrwyddo'u lles drwy ddod i gysylltiad â natur.

Rhaglenni Gwirfoddoli: mae'r fenter Gwarcheidwaid Afonydd Gwirfoddol yn dod â dros 50 o unigolion ynghyd i gynnal arolygon ac i gael gwared ar INNS, ac mae sesiynau'n cael eu cynnal bob wythnos ar iechyd a lles, sgiliau traddodiadol fel bondocio, gwneud clwydi cyll, defnyddio a gofalu am offer, a chynnau tanau.

Meithrin Cydweithredu a Phartneriaethau: Cyfarfodydd gyda mwy na 15 o sefydliadau eraill i rannu gwybodaeth am y gwaith y mae YNGC yn ei wneud ar y prosiect, i gydweithio a chyflwyno sesiynau a digwyddiadau ar y cyd, i recriwtio gwirfoddolwyr a rhannu syniadau/ffyrdd o weithio.

Trosglwyddo Gwybodaeth ac Arloesi: roedd dros 300 o randdeiliaid yn gysylltiedig â'r prosiect, gan rannu arferion gorau a llwyddiant.

Hyfforddiant a Chreu Swyddi: mae 238 o ddiwrnodau hyfforddi wedi'u darparu gan y prosiect ac mae mwy wedi'u trefnu.

Rhaglenni Addysgol: mae 30 o unigolion wedi ennill cymhwyster drwy fod yn rhan o'r prosiect.

Cynyddu Mynediad i Fannau Awyr Agored: 200 diwrnod o weithgareddau a galluogi pobl i fwynhau natur a defnyddio adnoddau naturiol er lles eu hiechyd.

Diogelu rhag Rhywogaethau Goresgynnol: ymyriadau ar raddfa fawr ar draws y dalgylch. Mae gwarcheidwaid afonydd yn cynnal arolygon er mwyn dod o hyd i INNS ar hyd afon Dyfrdwy ac mae'r data hynny'n golygu bod modd gweithio mewn ffordd strategol wedi'i thargedu i waredu ac atal INNS ar fwy na 30 o safleoedd.

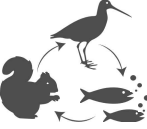
Rheoli a Phlannu Coetiroedd: plannwyd tua 100 o goed.

Diogelu rhag Rhywogaethau Goresgynnol: cyflwynwyd 5 o Baneli Bioddiogelwch er mwyn rhoi gwybodaeth i'r cyhoedd am INNS a sut i ddiogelu'n hecosystemau rhagddynt.

Adfer Cynefinoedd: yn y manau lle mae INNS wedi cael eu rheoli, mae gwaith monitro wedi dangos bod rhywogaethau wedi'u hadfer; mae rhywogaethau brodorol fel Erwain, Blodau Ymenyn, Llygaid y Dydd, Dant y Llew, i gyd bellach yn gallu tyfu yn yr ardaloedd hynny, gan greu ecosystem fwy cydnerth.

Ymaddasu i'r Newid yn yr Hinsawdd: fe'i cefnogwyd gan waith i Ddiogelu rhag Rhywogaethau Goresgynnol, drwy ymyriadau ar raddfa fawr ar draws y dalgylch, drwy waredu ac atal INNS mewn ffordd strategol ac effeithiol wedi'i thargedu ar fwy na 30 o safleoedd.

Cynyddu Bioamrywiaeth: fe'i cefnogwyd gan waith i Adfer Cynefinoedd. Yn y mannau lle mae INNS wedi cael eu rheoli, mae gwaith monitro wedi dangos bod rhywogaethau brodorol, fel Erwain, Blodau Ymenyn, Llygaid y Dydd, Dant y Llew, wedi cael eu hadfer a'u bod i gyd bellach yn gallu tyfu yn yr ardaloedd hynny, gan greu ecosystem fwy cydnerth.

Cadernid Ecosystemau: fe'i cefnogwyd gan waith i Adfer Cynefinoedd. Yn y mannau lle mae INNS wedi cael eu rheoli, mae gwaith monitro gofalus wedi dangos bod rhywogaethau brodorol wedi cael eu hadfer. Plannwyd tua 100 o goed ac aed ati mewn ffordd strategol ac effeithiol wedi'i thargedu i waredu ac atal INNS ar fwy na 30 o safleoedd.

Iechyd a Lles: fe'u cefnogwyd gan Raglenni Gwirfoddoli sy'n dod â thros 50 o unigolion ynghyd i gael gwared ar INNS a chynnal arolygon arnynt, a chan sesiynau wythnosol ar iechyd a lles, a sgiliau traddodiadol fel bondocio, gwneud clwydi cyll, defnyddio a gofalu am offer, a chynnu tanau.

Cydlyniant Cymunedol: fe'i cefnogwyd gan waith i Feithrin Cydweithrediad a Phartneriaethau gyda mwy na 15 o sefydliadau er mwyn rhannu gwybodaeth am y gwaith y mae YNGC yn ei wneud ar y prosiect, er mwyn cydweithio, cyflwyno sesiynau a digwyddiadau ar y cyd, recriwtio gwirfoddolwyr a rhannu syniadau/ffyrdd o weithio ledled y gymuned ehangach.

Datblygu Gallu o ran Sgiliau ac Arbenigedd: fe'i cefnogwyd gan waith ar Drosglwyddo Gwybodaeth ac Arloesi. Bu dros 300 o randdeiliaid yn gysylltiedig â'r prosiect, gan rannu arferion gorau a llwyddiant. Darparwyd 238 o ddiwrnodau hyfforddi drwy gyfrwng y prosiect ac mae mwy ar y gweill. Rhaglenni Addysgol lle'r enillodd 30 o unigolion gymhwyster ar gyfer y gweithle drwy fod yn rhan o'r prosiect.

Iechyd a Lles: fe'u cefnogwyd gan waith i greu Mwy o Fynediad i Fannau Awyr Agored. Darparwyd 200 o ddiwrnodau o weithgareddau a chyfleoedd i bobl fwynhau natur a defnyddio adnoddau naturiol er lles eu hiechyd.

Cymerwch ran - Os hoffech ddysgu mwy neu gymryd rhan yn y gwaith sy'n cael ei wneud gan Lles Ein Hafonydd, gallwch ddod o hyd i ragor o wybodaeth yma:

www.northwaleswildlifetrust.org.uk/our-projects/our-river-wellbeing